

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНСТРУКТОРІВ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF FORMATION OF READINESS OF FUTURE WEAPONS TRAINING INSTRUCTORS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

Система професійної підготовки представників інституцій сектору безпеки і оборони України передбачає опанування військовослужбовцями різних предметів бойової та спеціальної підготовки, основу яких складають: вогнева, тактична та фізична підготовка. Провідну роль у навчанні та вихованні військовослужбовців різних категорій інституцій сектору безпеки і оборони України відіграють інструктори, які є носіями необхідних за напрямками теоретичних знань та практичних навичок. Дослідження виконано згідно плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025». Беручи до уваги результати аналізу останніх досліджень та публікацій, доцільно констатувати, що актуальним питанням організації системи професійної освіти майбутніх інструкторів з вогневої підготовки для потреб інституцій сектору безпеки і оборони України присвячено недостатню кількість наукових праць.

Головною метою дослідження є визначення сутності, змісту та структури формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України). Методи дослідження: аксіоматичні, ідеалізація, інструментальні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізація, бойовий досвід та досвід організації системи вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій.

В процесі дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи визначено сутність, зміст та структуру формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України). Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій Національної гвардії України.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення: критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності.

Ключові слова: військовослужбовці, вогнева підготовка, зміст, інструктори, молодші командири, педагогічні умови, професійна

діяльність, професійна освіта, структура, сутність.

The system of professional training of representatives of institutions of the security and defense sector of Ukraine provides for military personnel to master various subjects of combat and special training, the basis of which is: fire, tactical and physical training. The leading role in the training and education of servicemen of various categories of institutions of the security and defense sector of Ukraine is played by instructors who are carriers of the necessary theoretical knowledge and practical skills. The scientific research was carried out according to the plan of the initiative scientific project "Weapon Instructor, 2022–2025". Taking into account the results of the analysis of the latest research and publications, it is appropriate to state that insufficient number of scientific works are devoted to the urgent issue of the organization of the system of professional education of future weapon instructors for the needs of the institutions of the security and defense sector of Ukraine.

The main goal of the study is to determine the essence, content and structure of the formation of the readiness of future weapon instructors for professional activity (on the example of servicemen of the National Guard of Ukraine). Research methods: axiomatic, idealization, instrumental, historical and logical, descent from concrete, formalization, combat experience and experience of organizing the fire training system of military personnel of various categories.

In the process of research and analytical work, the members of the research group determined the essence, content and structure of the formation of the readiness of future weapon instructors for professional activity (on the example of servicemen of the National Guard of Ukraine). The results of the theoretical research are implemented in the fire training system of servicemen of various categories of the National Guard of Ukraine.

Prospects for further research in the chosen direction of scientific intelligence provide for the definition of: criteria, indicators and levels of readiness of future weapon instructors for professional activity.

Key words: military personnel, weapon training, content, instructors, junior commanders, pedagogical conditions, professional activity, professional education, structure, essence.

УДК 355.541.26-621.396.24
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.2.22>

Михайліченко В.М.,

ст. викладач кафедри вогневої та спеціальної підготовки Київського інституту Національної гвардії України

Самсонова Г.С.,

науковий співробітник науково-організаційного відділу Національної академії Національної гвардії України

Магмет Т.М.,

викладач кафедри вогневої та спеціальної підготовки Київського інституту Національної гвардії України

Бородін С.В.,

ст. викладач кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України

Муленко О.О.,

викладач кафедри ракетно-артилерійського озброєння Національної академії Національної гвардії України

Постановка проблеми. Захист територіальної цілісності та непорушності кордонів України вимагає від представників інституцій сектору безпеки і оборони високого рівня професійної підготовленості. Це досягається збалансованою та поетапною організацією системи навчання військовослужбовців та інших осіб досліджуваної категорії. Необхідно виділити, що домінуючу роль у навчанні та вихованні військовослужбовців різних категорій інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) відіграють інструктори, які є носіями

необхідних за напрямками теоретичних знань та практичних навичок.

Крім цього, інструктори (за видами військово-професійної підготовки) є носіями бойового досвіду, що значним чином підвищує якість підготовки військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ до професійної діяльності. Важливим також є й організація різнопланової, збалансованої та ефективної професійної підготовки майбутніх інструкторів з вогневої підготовки, які в подальшому у відповідності до своїх посадових

обов'язків будуть на високому методичному рівні здійснювати підготовку військовослужбовців різних категорій до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності.

Необхідно підкреслити, що система індивідуальної (професійної) підготовки в Національній гвардії України передбачає опанування військовослужбовцями різних предметів бойової та спеціальної підготовки, основу яких складають: вогнева, тактична та фізична підготовка. У відповідності до відомчих керівних документів Національної гвардії України вогнева підготовка має забезпечувати:

1) різнопланову підготовку військовослужбовців, які володіють практичними навичками ефективною та безпечною експлуатації і використання за призначенням стрілецького озброєння, боєприпасів, ручних осколкових гранат, озброєння бронемашин, а також приладів спостереження;

2) організацію робіт з технічного обслуговування різних зразків озброєння та техніки, а також здійснювати необхідні протоколи по підготовці їх до стрільби у різних умовах службово-бойової діяльності;

3) теоретичними знаннями та практичними навичками необхідних для виявлення технічних несправностей різних зразків озброєння (техніки) та умінням організувати усунення затримок при веденні вогню під час виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності;

4) самостійне опанування новітніми зразками озброєння, техніки (боєприпасів) та порядком їх безпечної експлуатації;

5) відпрацювання нормативів у відповідності до «Програми бойової підготовки підрозділів Національної гвардії України».

Необхідно підкреслити, що у військових частинах Національної гвардії України (НГУ) практичні заняття з вогневої підготовки забезпечуються командирами підрозділів та інструкторами з вогневої підготовки. Таким чином, прослідковується важливість індивідуальної методичної та практичної підготовленості представників досліджуваної категорії у напрямі організації ними практичних занять з вогневої підготовки. Важливим є й той факт, що підготовка (перепідготовка та підвищення кваліфікації) інструкторів з вогневої підготовки для потреб НГУ здійснюється відповідно до законодавства України у навчальних військових частинах, а в окремих випадках у вищих військових навчальних закладах інституцій СБОУ.

Сучасний етап реформування системи професійної підготовки військовослужбовців інституцій СБОУ (із урахуванням стандартів НАТО) передбачає внесення змін до існуючих програм підготовки інструкторів з вогневої підготовки, що у майбутньому забезпечить готовність військовослужбовців різних категорій до умілого застосування штатного

озброєння, техніки та боєприпасів у різних умовах службово-бойової діяльності (СБД). Таким чином, організація дослідження у обраному нами напрямі наукової розвідки є актуальною, пріоритетною та своєчасною.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт кафедр: вогневої та спеціальної підготовки факультету службово-бойової діяльності НГУ Київського інституту Національної гвардії України; вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний науковий проєкт «Weapon Instructor, 2022–2025»).

Аналіз останніх досліджень та публікацій (перший етап) дозволив визначити низку учених: С. Чупахіна [1], С. Марченкова [2], Ф. Попова, О. Марченка [3], О. Хацаюка, М. Медвідя, О. Курка, П. Дзюби (та інш.) [4], Р. Любича [5] та інших фахівців військової справи (О. Лавніченко, П. Пістряк, Ю. Самсонов, О. Шабалін, В. Шемчук), які у своїх наукових працях висвітлили актуальні проблеми організації системи професійної освіти представників інституцій СБОУ. Окремі наукові концепції можуть бути імплементовані у систему підготовки майбутніх інструкторів з вогневої підготовки.

Подальший моніторинг спеціалізованої науково-методичної та довідкової літератури зосередив нашу увагу на наукових працях учених: О. Моргунова, О. Яреценка, О. Хацаюка [6], Ю. Самсонова, В. Климовича, Т. Людовик, О. Желновача [7], Ю. Самсонова, Ю. Белашова, О. Хацаюка [8], Я. Павлова, Ю. Самсонова, С. Бородіна [9], І. Романова, В. Кочкіна, О. Демченка [10] та інших фахівців обраного напрямку наукової розвідки (М. Курилова, О. Маркова, О. Повара, В. Толлокнеєва, С. Шабатури), у яких розкриваються особливості організації системи навчання військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ з вогневої підготовки. Запропоновані ученими та практиками наукові підходи, щодо організації професійної підготовки представників досліджуваної категорії (після відповідного осучаснення) можуть бути використані під час розроблення майбутніх організаційно-педагогічних умов підготовки інструкторів з вогневої підготовки.

Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є напрацювання учених: О. Хацаюка [11], Ю. Самсонова, О. Яреценка [12], Я. Павлова, Ю. Самсонова, С. Бородіна [13], С. Дякова, В. Геника, Ю. Кирильчука [14], В. Соколовського, О. Повара, С. Бородіна, Г. Самсонової [15] та інших фахівців (А. Бухуна, Є. Денисенка, А. Турчинова, В. Шемчука, В. Ягупова), у яких визначаються актуальні наукові підходи щодо визначення сутнісних характеристик формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Наукові концепції перелічених вище

учених та практиків допоможуть нам у подальшому якісним чином організувати дослідно-аналітичну роботу згідно плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналітичний огляд науково-методичної та спеціальної літератури у розрізі теоретичного дослідження дозволив визначити наступні суперечності між:

- достатнім рівнем практичної підготовленості у напрямі застосування новітніх зразків озброєння та техніки (боєприпасів) у різних умовах службово-бойової діяльності та потребою розвитку і удосконалення теоретичних знань (методичної підготовленості) майбутніх інструкторів з вогневої підготовки, які забезпечують формування у військовослужбовців різних категорій військово-прикладних навичок застосування сучасних зразків стрілецької зброї (техніки, приладів спостереження і боєприпасів) в процесі професійної підготовки;

- високим індивідуальним рівнем практичної підготовленості окремих військовослужбовців з вогневої підготовки та потребою передачі практичного (бойового) досвіду майбутнім інструкторам з вогневої підготовки;

- наявністю сучасних навчальних зразків (тренажерів, навчально-методичних комплексів, тощо) різних видів стрілецького озброєння (техніки, приладів спостереження тощо) впроваджених у систему професійної підготовки військовослужбовців різних категорій та потребою опанування майбутніми інструкторами з вогневої підготовки теоретичними знаннями та практичними навичками навчання військовослужбовців різних категорій.

Підсумовуючи результати аналізу науково-методичної та спеціальної літератури, доцільно констатувати, що актуальним питанням організації системи професійної освіти майбутніх інструкторів з вогневої підготовки для потреб інституцій СБОУ (із урахуванням наявного бойового досвіду) присвячено недостатню кількість наукових праць. Це підкреслює актуальність, своєчасність та практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення сутності, змісту та структури формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України).

Для досягнення мети дослідження планувався вирішити наступні завдання:

- здійснити аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації системи професійної освіти представників інституцій СБОУ;

- провести моніторинг спеціалізованої та довідкової літератури у напрямі організації навчання

військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ з вогневої підготовки;

- визначити актуальні наукові підходи, які розкривають особливості визначення сутнісних характеристик формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Методи дослідження (на теоретичному рівні): аксіоматичні, ідеалізації, інструментальні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо. Крім цього, використано досвід бойових дій та досвід організації системи вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ.

Виклад основного матеріалу дослідження.

З метою досягнення мети та вирішення поставлених перед нами завдань (згідно плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025») на початку дослідження було створено науково-дослідну групу (НДГ) із чітким розподілом функцій та повноважень, а саме:

- О. Хацаук, Ю. Самсонов (загальне керівництво проєктом, методологія, адміністрування проєкту, затвердження робочих матеріалів, затвердження робочої гіпотези);

- В. Михайліченко, Г. Самсонова (аналітика, науково-методичне забезпечення, обробка статистичних даних);

- С. Бородін, Т. Магмет, О. Муленко (концептуалізація, фінансування, дослідження, програмне забезпечення, керівництво проєктом, систематизація експериментальних даних, дослідження, методологія).

Уточнення визначення зазначеного виду «готовності» передбачало здійснення членами НДГ аналізу сучасних та актуальних науково-методичних (довідкових) праць. У динаміці другого етапу теоретичного дослідження нашу увагу привернули наукові праці учених: І. Лопаткіна, Я. Кіцай [16], П. Пістряка, О. Муленка, Ю. Самсонова [17], О. Мисливої, Д. Бодирева [18], R. Valieiev, Y. Pokaichuk, A. Zhbanchuk, V. Polyvaniuk, O. Nykyforova, K. Nedria [19] та інших фахівців обраного напрямку дослідження (І. Бірюкова, О. Бірюкова, С. Заболотного, О. Кустинського, В. Федорова), у яких розкриваються особливості організації наукових досліджень з проблем удосконалення системи вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ. Аналізуючи якісні та кількісні характеристики наукових теорій і концепцій провідних учених (практиків) доцільним є подальший розгляд сутнісних характеристик готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки.

Відповідно до словника української мови [20] – «інструктор: працівник якої-небудь установи, що контролює діяльність підлеглих йому органів і осіб, інструктує, як правильно організувати працю; фахівець, що навчає якої

небудь спеціальності, справи». Доцільно підкреслити, що підготовка майбутніх інструкторів з вогневої підготовки для потреб НГУ здійснюється із урахуванням специфіки відповідної інституції. У свою чергу, відповідно до наукових поглядів І. Гавриша [21], згаданий вище термін «взаємопов'язаний із фаховою освітою та ґрунтується на концепції безперервного навчання; підготовка до обраної професії розглядається як процес формування готовності до неї, а готовність – є результатом відповідної професійної підготовки». Таким чином, професійна підготовка представників інституцій СБОУ (у тому числі й військовослужбовців НГУ) є системою виховання та навчання, що забезпечує формування ключових компетентностей, які необхідні для відповідної військово-професійної діяльності, з метою здобуття відповідної кваліфікації за конкретною військово-обліковою спеціальністю.

Аналітичний огляд перелічених вище наукових праць дозволяє нам усвідомити сутність професійних компетентностей військовослужбовців досліджуваної категорії, як особистісного утворення. Необхідно підкреслити, що це специфічне (військово-прикладне) «утворення» відіграє важливу роль під час організації ними практичних занять (тренінгів, змагань) з вогневої підготовки, як в мирний, так і у військовий час.

Таким чином, провідними та домінуючими складниками організації ефективної системи вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій у військових частинах інструкторами з вогневої підготовки є раціональне поєднання теоретичної та практичної складової. Це забезпечує готовність представників досліджуваної категорії до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності.

У свою чергу, сутність поняття «готовність» у розрізі майбутнього емпіричного дослідження згідно плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025» трактується нами як – «досконалість, досконалість, всебічна підготовленість, готовність до дії в розрізі здобутої військово-облікової спеціальності».

Важливим є той факт, що з цим твердженням солідарні учені: В. Зарицька, Б. Максимчук, Я. Павлов, П. Рибалка, О. Хацяюк, В. Шемчук. У свою чергу, на думку І. Білодіда «готовий – це той, хто зробив необхідне приготування до чого-небудь; перебуває в стані, наближеному до чого-небудь; заздалегідь продуманий, складений, підготовлений; набув досвіду, уже склався, досяг високої майстерності» [22].

Крім цього, у розрізі теоретичного дослідження необхідно виділити також наукові праці учених: А. Алексюка, В. Аніщенко, В. Васищева, І. Ващенко, О. Данильченко, Г. Бондарєва, О. Іваницької, А. Стадника, В. Клименка, Ю. Лісниченка, Р. Любича, С. Романчука, О. Шабаліна – у яких

на високому науково-методичному рівні розкриваються актуальні питання формування готовності особистості до військово-професійної діяльності.

Сучасна педагогічна наука відокремлює низку ефективних підходів, які дозволяють вирішувати проблеми готовності особистості до професійної діяльності, а саме:

– креативний підхід (С. Гончаренко, М. Довгань, В. Ликов, Р. Мельниченко, І. Муравйова, Л. Петришин) – готовність до професійної діяльності означає прагнення індивіда до творчості (професійна майстерність розглядається як різновид творчості);

– персоналістичний підхід (Б. Бас, Е. Боргата, Е. Голландер, К. Дермельова, О. Кокун, О. Пехота, Ф. Фідлер) – готовність до професійної діяльності особистості відображається через низку встановлених вимог до конкретного фахівця, а також через сукупність його професійних компетентностей;

– поведінковий підхід (У. Бланк, Л. Валенкевич, О. Винославська, Р. Лайкерт, К. Левін, Л. Сергєва, О. Чмелева, Л. Цзіці) – готовність індивіда до лідерства, формування особистого стилю;

– культурологічний підхід (Г. Васянович, Л. Ковальчук, Е. Муртазієв, І. Ніколаєску, Л. Руденко, Н. Школяр) – готовність індивіда до професійної діяльності розкривається через рівень сформованості професійної культури;

– змішаний підхід (В. Біскуп, Л. Засєкіна, В. Зливков, В. Клименко, О. Кокун, О. Філь) – поєднання різноманітних педагогічних практик або підходів.

Надалі, увагу членів НДГ привернули своєрідні тлумачення поняття «готовність особистості до професійної діяльності» (табл. 1). Аналізуючи наведену у таблиці 1 інформацію, доцільно констатувати, що професійна діяльність майбутніх інструкторів з вогневої підготовки у порівнянні із іншими видами професійної діяльності представників різних груп населення має свої відмінні особливості. Таким чином, доречним є застосування поняття «теоретична та практична готовність майбутніх інструкторів з вогневої підготовки».

Крім цього, низкою учених: В. Семенюком, О. Лавровою, М. Гришиним, М. Руденком, А. Кравчуком [23], А. Жбанчиком [24], Х. Воробець [25] В. Рецом [26] (та інших фахівців вогневої підготовки: О. Геращенко, В. Добровольський, Я. Кіцай, О. Конєв, О. Марков, О. Мельник, В. Тробюк, Ю. Черніченко, Ю. Чабаненко) – зосереджується увага на методичній та практичній підготовленості військовослужбовців інституцій СБОУ з вогневої підготовки, однак не в повній мірі розкриваються необхідні дієві засоби, форми, методи, організаційно-педагогічні умови (технічні засоби навчання, сучасний науковий інструментарій, педагогічні технології тощо) для її досягнення, що підкреслює

своєчасність та актуальність обраного напряму наукової розвідки.

Необхідно підкреслити, що у складному та динамічному процесі формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності актуалізації набирає науково-обґрунтований педагогічний вплив (О. Башкір, О. Бойко, В. Кремень, М. Кулакова, А. Кучубей, П. Рибалка, О. Харченко, В. Чайка, та інш.). Також важливим є усвідомлення того, що готовність особистості до професійної діяльності може бути сформована за умов обґрунтованого і структурованого уявлення про сутнісні характеристики майбутньої професійної діяльності, а її якості (сформовані ключові компетентності) будуть відповідати її основним вимогам (В. Андрущенко, І. Бех, Т. Брик, Л. Гончар, С. Кубіцький, О. Літовка, Т. Пушкар, М. Рудіна, В. Ружицький, В. Уліч та інш.).

Беручи до уваги результати моніторингу науково-методичної та спеціальної літератури членами НДГ пропонується наступне визначення «теоретична та практична готовність майбутніх інструкторів з вогневої підготовки» – індивідуальне багатовекторне утворення, яке формується

шляхом акцентованого та цілеспрямованого науково-обґрунтованого педагогічного впливу на формування у військовослужбовця (майбутнього інструктора з вогневої підготовки) готовності до: захисту суверенітету та конституційного устрою України; зразкового виконання посадових обов'язків (згідно: законів України, відомчих керівних документів) та завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності, які вимагають високого рівня теоретичного, фізичного та інтелектуального розвитку особистості (військовослужбовця) і забезпечує поєднання ним знань: про зміст та структуру майбутньої військово-професійної діяльності; способи і методи організації вогневої підготовки в підрозділах НГУ (інституціях СБОУ), а також вимог цієї діяльності до рівня теоретичних знань, методичної та практичної підготовленості з вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій, індивідуального рівня теоретичної та практичної підготовленості (з організації системи вогневої підготовки в підрозділах НГУ, інституціях СБОУ), сформованих ключових компетентностей майбутньої військово-професійної діяльності зі сформованими та усвідомленими

Таблиця 1

Готовність особистості до професійної діяльності

№ з/п	Автор	Визначення «готовність особистості до професійної діяльності»
1.	А. Бевз	«певний ступінь відповідності змісту і стану психіки, фізичного здоров'я, якостей вимогам діяльності»
2.	І. Галушак	«конструюванні змісту підготовки на принципах цілісності і системності та необхідності врахування особливостей майбутньої професійної діяльності економіста в ході відбору структури і змісту підготовки»
3.	А. Демченко	«цілісне особистісне динамічне утворення, набуте в результаті спеціального навчання, що включає у свою структуру взаємопов'язані елементи – науково-теоретичний, практичний і психологічний»
4.	І. Заблоцька	«характеристика особистості, що є комплексним відображенням цілого ряду індивідуальних і професійних якостей, необхідних для успішної трудової діяльності»
5.	Л. Карамушка	«комплекс взаємопов'язаних і взаємообумовлених психологічних якостей, які забезпечують ефективність професійної діяльності»
6.	Г. Кловак	«фахова компетентність, яку характеризують сукупність взаємопов'язаних сутнісних орієнтацій відповідних знань, умінь і навичок»
7.	Г. Коджаспірова	«складна динамічна система, що містить інтелектуальні, емоційні, вольові, мотиваційні сторони психіки»
8.	А. Кондрашова	«інтегральне поняття, що характеризується складною, динамічною структурою взаємопов'язаних особистісних компонентів – професійною спрямованістю, здатністю до самооцінки праці, потреби у професійному зростанні»
9.	М. Котик	«стійкі якості індивіда і ситуативного фактору трудового завдання»
10.	Л. Кузнецов	«цілісний прояв особистості, що включає знання предмету, методів роботи, професійну майстерність, комунікативні вміння, високу суспільно-політичну спрямованість, загальні та спеціальні здібності, тощо»
11.	С. Максименко, О. Пелех	«цілеспрямований прояв особистості, який включає погляди, переконання, знання, звички, уміння, ставлення, мотиви, вольові та інтелектуальні якості, почуття установки; її становлення відбувається впродовж моральної, психологічної, професійної та фізичної підготовки і є результатом усебічного особистісного розвитку особистості з урахуванням вимог, обумовлених особливостями професії»
12.	Г. Нєпеїна	«якість особистості, в якій виражено її прихильність до здійснення діяльності, а також ступінь засвоєння нею елементів, відповідного соціального досвіду і здатність використовувати цей досвід у професійній діяльності; готовність може являти собою наведену єдність елементів – мотиваційна готовність, теоретична готовність, практична готовність»

ним в процесі розвитку (індивідуальної підготовки) можливостями та потребами.

Подальший аналіз науково-методичної та довідкової літератури (моніторинг спеціальних Інтернет-ресурсів) зосередив увагу членів НДГ на наукових працях: Д. Швеця [27], А. Шевченка [28], М. Боровика [29], В. Селюкова [30], В. Васищева [31] та інших учених і практиків (С. Білявець, М. Дементя, І. Зайцева, Я. Зорія, І. Козубцова, Я. Павлова, Ю. Лісніченка, Ю. Медвідь, Р. Мішенюка, Л. Нанівської, О. Хацаюка, П. Хоменка), у яких виділені домінуючі структурні компоненти, які є спільними:, зокрема:

- мотиваційний (усвідомлення значимості та об'єму професійної діяльності за військово-обліковою спеціальністю; розуміння ризиків та важливості майбутньої військово-професійної діяльності; об'єктивне самооцінювання своїх можливостей під час організації практичних занять (тренінгів) з вогневої підготовки із військовослужбовцями різних категорій);

- професійно-прикладний (забезпечення розвитку теоретичних знань та практичних навичок в організації практичних занять (тренінгів, теоретичних занять) з вогневої підготовки із військовослужбовцями різних категорій; підтримання високого рівня теоретичної та практичної підготовленості з вогневої підготовки, готовність до інноваційної діяльності; готовність до застосування сучасних технічних засобів навчання (тренажерів) під час організації занять різних видів з вогневої підготовки; постійне підвищення рівня професійної підготовленості з предметів бойової підготовки);

- стресостійкий (формування високої психофізичної готовності до виконання службових обов'язків в екстремальних умовах службово-бойової діяльності (в умовах обмежених термінів підготовки військовослужбовців));

- функціональний (формування теоретичних знань та практичної підготовленості в організації високоінтенсивних стрілецьких тренувань із акцентованим використанням сучасних педагогічних технологій (моделей, методик тощо); розвиток та удосконалення основних фізичних якостей та військово-прикладних навичок стрільби із різних зразків стрілецької зброї).

Враховуючи вище викладене доцільно констатувати, що поставлені перед нами завдання виконанні, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки і перспективи подальших розробок. Відповідно до результатів теоретико-методологічного аналізу з окресленої проблематики, членами науково-дослідної групи визначені сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України) – індивідуальне багатовекторне утворення, яке формується шляхом

акцентованого та цілеспрямованого науково-обґрунтованого педагогічного впливу на формування у військовослужбовця (майбутнього інструктора з вогневої підготовки) готовності до: захисту суверенітету та конституційного устрою України; зразкового виконання посадових обов'язків (згідно: законів України, відомчих керівних документів) та завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності, які вимагають високого рівня теоретичного, фізичного та інтелектуального розвитку особистості (військовослужбовця) і забезпечує поєднання ним знань: про зміст та структуру майбутньої військово-професійної діяльності; способи і методи організації вогневої підготовки в підрозділах НГУ (інституціях СБОУ), а також вимог цієї діяльності до рівня теоретичних знань, методичної та практичної підготовленості з вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій, індивідуального рівня теоретичної та практичної підготовленості (з організації системи вогневої підготовки в підрозділах НГУ, інституціях СБОУ), сформованих ключових компетентностей майбутньої військово-професійної діяльності зі сформованими та усвідомленими ним в процесі розвитку (індивідуальної підготовки) можливостями та потребами. Крім цього в процесі дослідно-аналітичної роботи виділені домінуючі структурні компоненти: мотиваційний, професійно-прикладний, стресостійкий та функціональний.

Членами науково-дослідної групи очікується що на подальших етапах (блоках) майбутнього емпіричного дослідження у представників досліджуваної категорії будуть сформовані (удосконалені): теоретичні знання та практичні навички необхідні для організації на високому методичному рівні практичних занять (тренінгів) з вогневої підготовки із військовослужбовцями різних категорій Національної гвардії України (за потреби представників інституцій сектору безпеки і оборони України). Це у свою чергу забезпечить ефективне відпрацювання ними нормативів з вогневої підготовки у відповідності до «Програми бойової підготовки підрозділів Національної гвардії України» та підвищить ефективність виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Окремі результати теоретичного дослідження впроваджені у систему вогневої підготовки військовослужбовців, які навчаються за програмою підготовки інструкторів з вогневої підготовки для потреб Національної гвардії України. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення: критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності. Крім цього, у подальшому планується розроблення організаційно-педагогічних умов, які забезпечать готовність майбутніх

інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності із акцентованим використанням сучасних тренажерів та новітніх зразків стрілецької зброї та урахуванням досвіду бойових дій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Чупахін С.А. Формування професійної компетентності майбутніх інженерів-зв'язківців в процесі вивчення спеціальних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2018. 252 с.
2. Марченков С.М. Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2021. 23 с.
3. Попов Ф.І., Марченко О.Г. Модель фізичної підготовки льотчиків-інструкторів. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*. 2022. № 6. С. 262–264.
4. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457–475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431>
5. Любчик Р.І. Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки: дис. ... докт. філософії: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2023. 424 с.
6. Моргунов О.А., Ярещенко О.А., Хацаюк О.В. Удосконалення прикладних навичок практичної стрільби в системі професійної освіти Національної поліції України. *Честь і закон*. 2016. № 1. С. 49–56.
7. Самсонов Ю.В., Климович В.Б., Людовик Т.В., Желновач О.О., Леоненко А.В., Титович А.О., Красілов А.Д., Курилов М.М. Апробація педагогічної моделі формування готовності бойових розрахунків установки «ЗУ-23» до виконання завдань за призначенням із використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2021. № 8 (139). С. 81–87.
8. Самсонов Ю.В., Белашов Ю.О., Хацаюк О.В., Задорожний К.А., Толокнеєв В.О., Шабатура С.О., Повар О.В., Магмет Т.М. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до застосування новітніх зразків високоточної зброї із акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2021. № 2 (160). С. 155–161.
9. Павлов Я.В., Самсонов Ю.В., Бородін С.В., Толокнеєв В.О., Кушнар'єв Б.О. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування комплексу «Стугна-П» у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 48 (2). С. 80–85.
10. Романов І.В., Кочкін В.Г., Демченко О.М. Система лазерного симулятора двостороннього вогневого контакту: аспекти підготовки здобувачів вищої освіти до участі в спеціальних операціях. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 57 (2). С. 238–247.
11. Хацаюк О.В. Сутність та структура готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням засобами спеціальної фізичної підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 65 (2). С. 144–155.
12. Самсонов Ю.В., Ярещенко О.А. Сутнісні характеристики, критерії та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до дій у складі бойових розрахунків ПТРК в системі професійної освіти із використанням засобів СФП. *Актуальні проблеми розвитку службово-прикладних, традиційних та східних одноборств*. 2020. № 15. С. 49–61.
13. Павлов Я.В., Самсонов Ю.В., Бородін С.В., Толокнеєв В.О., Кушнар'єв Б.О. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування комплексу «Стугна-П» у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 48 (2). С. 80–85.
14. Дяков С., Генік В., Кирильчук Ю. Особливості формування та структура готовності до професійної діяльності майбутніх офіцерів розвідників. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 1. С. 122–129.
15. Соколовський В.В., Повар О.В., Бородін С.В., Самсонова Г.С., Абдрахімов О.Ф. Сутність та структура формування готовності майбутніх офіцерів до застосування сучасних протитанкових комплексів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. № 85 (2). С. 152–168.
16. Лопаткін І.В., Кіцай Я.В. Методика проведення комплексних практичних занять з курсантами четвертого курсу на кафедрі вогневої та тактико-спеціальної підготовки. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. № 3 (22). С. 113–123.
17. Пістряк П.В., Муленко О.О., Самсонов Ю.В. Вогнева підготовка. Харків: НАНГУ, 2016. 68 с.
18. Мислива О.О., Бодирев Д.А. Вогнева підготовка: інновації vs. традиції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 1. С. 23–28.
19. Valieiev R., Pokaichuk Y., Zhbanchuk A., Polyvaniuk V., Nykyforova O., Nedria K. In the Search for the Golden Mean: Students` Satisfaction with Face-to-Face, Blended and Distance Learning. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. Vol. 13 No. 1. P. 20–40. URL: <https://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/3039>.
20. Портал української мови та культури «Словник UA»: *Інститут Мовознавства імені О.О. Потебні*. 2024. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?s-wrd=%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80> (дата звернення: 20.03.2024).
21. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2006. 542 с.
22. Білодід І.К. Словник української мови: словник (Т. 2). Київ: Інститут мовознавства, 2021. 148 с.

23. Семенюк В.І., Лавров О.Ю., Гришин М.В., Руденко М.М., Кравчук А.М. Комплексний підхід до навчання вогневої підготовки з використанням інноваційних технологій. *Системи озброєння і військова техніка*. 2015. № 1 (41). С. 186–190.

24. Жбанчик А.В. Вогнева підготовка. Дніпро: ДДУВС, 2017. 149 с.

25. Воробець Х.О. Використання новітніх методик під час викладання дисципліни «Вогнева підготовка» у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. 2019. № 4. С. 316–318.

26. Рец В.В. Роль занять з вогневої підготовки у професійній підготовці майбутніх поліцейських. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. 2018. № 3. С. 220–222.

27. Швець Д.В. Підготовка майбутніх офіцерів МВС України до охорони і забезпечення громадського порядку в процесі фахової підготовки: авто-

реф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016. 20 с.

28. Шевченко А.В. Формування фахової компетентності майбутніх офіцерів тилу в процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2017. 20 с.

29. Боровик М.О. Педагогічні умови формування фізичної витривалості майбутніх офіцерів Національної поліції в процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Старобільськ, 2020. 24 с.

30. Селюков В.С. Адміністративно-правові засади кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності в Україні: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2020. 46 с.

31. Васищев В.С. Розвиток загальнопедагогічної культури майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки у військовому вищому навчальному закладі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Полтава, 2021. 297 с.